

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/119/2022
Identifikačné číslo spisu:	8817207586
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8817207586.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ D. D. L., narodený XX. W. XXXX, H. U. F., G. XXXX/XXX, 2/ Q. L., narodená XX. C. XXXX, H. U. F., G. XXXX/XXX, zastúpení Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., Dolný Kubín, Radlinského 1735/29, IČO: 50 120 000, proti žalovanej: Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava, Bajkalská 30, IČO: 31 335 004, zastúpená Advokátska kancelária JUDr. Marián Kurhajec, s.r.o., Bratislava, Bajkalská 13, IČO: 36 860 662, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, v konaní o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. septembra 2021 č. k. 12CoCsp/12/2021-292, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 23. septembra 2021 č. k. 12CoCsp/12/2021-292 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie .

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 07. októbra 2020, č.k. 11Csp/277/2017-243, ktorým určil, že úver poskytnutý na základe zmluvy o medziúvere a stavebnom úvere, spotrebiteľskom úvere č. 1237760010/1237760109 zo dňa 26.6.2012 uzatvorený medzi žalobcami a žalovaným, je bezúročný a bez poplatku. Súčasne rozhodol, že žalobca v 1/ a žalobkyňa 2/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% . Odvolací súd priznal žalobcom 1/ a 2/ voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým stavom ustáleným prvoinštančným súdom. V zhode so súdom prvej inštancie konštatoval, že ide o spotrebiteľskú zmluvu. Dal do pozornosti, že súd prvej inštancie po zrušení a vrátení veci nepostupoval úplne v súlade s pokynom odvolacieho súdu, pretože opätovne svoje rozhodnutie o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru založil na absencii špecifikácie splátok v zmysle § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „ZoSÚ“) bez toho, aby náležite odôvodnil svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Podľa názoru odvolacieho súdu, záver súdu prvej inštancie o tom, že spotrebiteľia nemali možnosť oboznámiť sa v čase podpisu zmluvy s amortizačnou tabuľkou, keďže táto bola k zmluve dodatočne pripojená bol

síce správny, avšak s ohľadom na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu, na ktoré odvolací súd poukazoval už vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení (napr. z 22. februára 2018 3Cdo/146/2017, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/211/2017, zo 17. apríla 2018 sp. zn. 3Cdo/56/2018, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4Cdo/187/2017) nemožno dospieť k záveru, že uvedený nedostatok mal automaticky za následok spôsobenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Teda nie je potrebné špecifikovať jednotlivé údaje každej splátky, pričom v zmluve boli uvedené súhrnne.

1. Odvolací súd doplnil, že žalobcovia namietali aj absenciu obligatórnej náležitosti - nesprávne uvedenie priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej len „RPMN“). V uzatvorenej zmluve bola uvedená priemerná hodnota RPMN spotrebiteľských úverov v SR vo výške 20,23 %, pričom podľa údajov Ministerstva financií SR zverejnených údajov o priemernej RPMN za 1. štvrt'rok 2012 bola priemerná RPMN vo výške 13,80 %. Žalovaná namiesto toho používala vážený priemer všetkých spotrebiteľských úverov, ktorého výšku považovala za stabilnejšiu a lepšie zodpovedajúcu porovnaniu. Podľa názoru odvolacieho súdu má nesprávne uvedenie výšky RPMN rovnaký účinok, ako keby tento údaj nebol uvedený. Rovnako uvedenie vyššej hodnoty môže tak spotrebiteľa viesť do omylu, že poskytovaný úver je výhodnejší ako ostatné poskytované úvery na trhu. Záverom uviedol, že sporové strany v zmysle § 382 CSP nevyzýval na vyjadrenie sa k aplikácii iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, pretože súd prvej inštancie aplikoval na predmetný prípad správny právny predpis (§ 9 ods. 2 ZoSÚ), pričom z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie dospel odvolací súd k záveru o potrebe potvrdenia odvolaním napadnutého rozsudku, avšak z iných právnych dôvodov.

2. Odvolací súd poukázal na to, že zmyslom uvádzania priemernej RPMN v zmluvách o spotrebiteľských úveroch je to, aby mohol spotrebiteľ pri uzatváraní zmluvy jednoducho porovnaním RPMN jeho úveru a priemernej RPMN v obdobných úveroch na trhu vyhodnotiť, či predmetný úver je alebo nie je pre neho výhodný. Nesprávne uvedenie priemernej RPMN je vážnym porušením zákona a má vplyv na vznik možných pochybností o rozsahu záväzku. Nesprávne uvedenie priemernej hodnoty RPMN má pritom rovnaké dôsledky, ako keby priemerná hodnota RPMN nebola uvedená vôbec. Odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že ak žalovaný ako veriteľ uviedol v spotrebiteľskej zmluve vyššiu hodnotu priemernej RPMN ako bola v skutočnosti, uviedol tým spotrebiteľa do omylu, že poskytovaný spotrebiteľský úver je v podstate oveľa výhodnejším ako prípadné iné obdobné spotrebiteľské úvery poskytované na trhu. Žalovaný uviedol, že v spotrebiteľskej zmluve uviedol vážený priemer priemerných hodnôt RPMN za všetky typy spotrebiteľských úverov, avšak ZoSÚ v prípade uvedenia obligatórnej náležitosti - priemernej RPMN výslovne ustanovuje, že je potrebné uviesť priemernú hodnotu RPMN na príslušný spotrebiteľský úver, nie vážený priemer na všetky typy spotrebiteľských úverov. Už len z gramatického výkladu uvedenej požiadavky stanovenej ZoSÚ tak vyplýva, že postup žalovaného v tomto smere nebol správny, čím spôsobil to, že poskytnutý úver je postihnutý sankciou bezúročnosti a bezpoplatkovosti.

3. Odvolací súd záverom ešte poukázal na to, že sporové strany v zmysle § 382 C.s.p. nevyzýval na vyjadrenie sa k inému právnomu posúdeniu, pretože súd prvej inštancie aplikoval na predmetný prípad správny právny predpis (§ 9 ods. 2 ZoSÚ), pričom z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie dospel odvolací súd k záveru o potrebe potvrdenia odvolaním napadnutého rozsudku, avšak z iných právnych dôvodov.

4. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zastúpení advokátom včas dovolanie z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala absenciu postupu odvolacieho súdu podľa § 382 CSP, keďže odvolací súd vec posudzoval podľa iného ustanovenia použitého právneho predpisu ako súd prvej inštancie. Dôvodom, pre ktorý odvolací súd posúdil, že zmluva o úvere je bezúročná a bez poplatkov t.j. že vyhovel žalobe, je tá skutočnosť, že podľa názoru súdu je v zmluve nesprávne uvedená priemerná RPMN. Ako uviedol odvolací súd v bode 21 napadnutého rozsudku, nesprávne uvedenie priemernej RPMN je vážnym porušením zákona a má vplyv na vznik možných pochybností o rozsahu záväzku. Podľa názoru odvolacieho súdu nesprávne uvedenie priemernej hodnoty

RPMN má rovnaké dôsledky, ako keby priemerná hodnota RPMN nebola uvedená vôbec. V tejto súvislosti žalovaný poukazuje na to, že zákon č. 129/2010 Z. z. ustanovoval priemernú hodnotu RPMN ako povinnú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere v ust. § 9 ods. 2 písm. y), a to podľa znenia zákona účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere t.j. 26. júna 2012. Žalovaná namietala, že odvolací súd považoval za rozhodujúce zákonné ustanovenie, ktoré bolo právnym základom pre jeho rozhodnutie, ustanovenie § 9 ods. 2 písm. y) t.j. posudzovanie správnosti, resp. nesprávnosti priemernej hodnoty RPMN, zatiaľ čo súd prvej inštancie sa zaoberal výlučne ustanovením § 9 ods. 2 písm. k) tzn. posudzoval absenciu špecifikácie splátok úveru. Za danej situácie preto odvolací súd celkom jednoznačne posudzoval prípad na základe iného zákonného ustanovenia ako súd prvej inštancie - namiesto ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) (posudzovanie absencie špecifikácie splátok úveru v spojitosti s ust. § 11 od. 1 písm. a)), ktoré vzal za základ pre svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, aplikoval odvolací súd ustanovenie § 9 ods. 2 písm. y) (posudzovanie nesprávnosti priemernej hodnoty RPMN v spojitosti s ust. § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 129/2010 Z.z.

6. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaná videla vo vyriešení právnej otázky či nesprávne uvedenie priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov spôsobuje alebo nespôsobuje bezúročnosť a bezpoplatkovosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle ust. § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Žalovaná nesúhlasila s názorom odvolacieho súdu, že nesprávne uvedená výška RPMN má rovnaké účinky, akoby ani nebola uvedená. Tvrdila, že ZoSÚ účinný v čase uzatvorenia zmluvy rozlišoval medzi pojmom ročná percentuálna miera nákladov - § 9 ods. 2 písm. j) a pojmom priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov. Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. b) účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere predpokladalo, že je úver bezúročný a bez poplatkov len za podmienky, že je nesprávne uvedená RPMN v neprospech spotrebiteľa. Podľa nej zákon nespomína priemernú sadzbu RPMN, ale uvádza, že toto ustanovenie sa vzťahuje na inú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a to ročnú percentuálnu mieru nákladov podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ. Zákon rozlišoval prípady, keď nejaká náležitosť absentovala - §11 ods. 1 písm. a) a kedy bola nesprávne uvedená - § 11 ods. 1 písm. b). Nesprávne uvedenie priemernej hodnoty RPMN zákon nesankcionuje bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou. Ani európske smernice, ktoré tvoria základ ochrany spotrebiteľa pri spotrebiteľských úveroch neuvádzajú priemernú RPMN ako podstatnú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Výklad odvolacieho súdu nie je eurokonformný a nemá ani oporu v ZoSÚ. Preto navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, vrátil mu vec na ďalšie konanie alebo aby ho zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne, zaviazá žalobcov k náhrade trov konania vrátane trov právneho zastúpenia.

7. Žalobcovia 1/ a 2/ sa stotožnili s názorom odvolacieho súdu, ktorý postupoval v zmysle § 382 CSP. Nesúhlasili s dovolacími dôvodmi uvádzanými žalovanou, a preto navrhli, aby najvyšší súd dovolanie v zmysle § 448 CSP zamietol ako nedôvodné.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalovaný dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) ako strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods.1 CSP zrušil podľa § 450 CSP vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

9. Podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Žalovaná namietala absenciu postupu odvolacieho súdu podľa § 382 CSP.

11. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

12. Podľa publikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2011 - rozhodnutia vo veciach občianskoprávných pod č. R 33/2011: „Pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 5 Cdo 322/2009)“ .

13. Preskúmaním veci dovolací súd zistil, že Krajský súd v Prešove v uznesení, zo dňa 31. marca 2020 č.k. 12Co/109/2019-221, ktorým zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie , v bode 13 uviedol, že: „K ostatným, zo strany žalobcov až v odvolaní namietaným náležitostiam zmluvy z predmetu sporu (§ 9 ods. 2 písm. j), y) zák. č. 129/2010 Z.z.), odvolací súd uvádza, že niet pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi žalobcami a žalovaným je vzťahom spotrebiteľským v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý ex offio musí byť podrobený súdnej kontrole. Ďalej v bode 16 uviedol, že :

„ Úlohou súdu prvej inštancie bude preto znova vo veci konať v intenciách naznačených odvolacím súdom - opätovne posúdiť dôvodnosť žalobcami uplatneného nároku s tým, že pri skúmaní obligatórnych náležitostí napádanej zmluvy, tú ex offio podrobí súdnej kontrole, t.j. posúdi, či uzatvorená zmluva medzi sporovými stranami spĺňa všetky obligatórne náležitosti vyžadované zák. č. 129/2010 Z.z. pre spotrebiteľské úvery, účinného v čase uzatvorenia napádanej zmluvy - následne vo veci znova rozhodne, a samozrejme, svoje rozhodnutie v zmysle zásad uvedených v § 220 ods. 2 CSP, prípadne svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 220 ods. 3 CSP, aj náležité a dôkladne odôvodní.“

14. Odvolací súd v hore uvedenom zrušujúcom uznesení uložil súdu prvej inštancie povinnosť posúdiť, či uzatvorená zmluva medzi sporovými stranami spĺňa všetky obligatórne náležitosti vyžadované zák. č. 129/2010 Z.z. Súd prvej inštancie tak nepostupoval a náležitosť zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. y/ zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy nepreskúmal. Urobil tak až odvolací súd, ktorý na možnosť aplikácie tohto ustanovenia žalovanú v zmysle § 382 CSP neupozornil a nevytvoril jej možnosť uviesť procesnú obranu k použitiu tohto ustanovenia. Žalovaná preto nemala vedomosť, že v odvolacom konaní budú preskúmané obligatórne náležitosti aj podľa ust. § 9 ods.2, písm. y) zákona č. 129/2010 Z. z.. Vzhľadom na uvedené dovolací súd zistil rozpor s judikovaným rozhodnutím R 33/2011. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP bol týmto naplnený.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

15. Podľa § 421 ods. 1 písm. b)) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

16. Dovolací súd konštatuje, že právne otázky položené dovolateľom podľa § 421 CSP od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu neboli predmetom skúmania v ďalšom konaní, vzhľadom na to, že senát dospel k záveru, že dovolací dôvod podľa § 420, písm. f) CSP bol naplnený.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.